

розробки стратегій розвитку, аналітичної обробки економічної інформації та розрахунків різної специфіки, оцінки ризиків. Фахівці кібернетики у сучасному економічному просторі цілеспрямовано завойовують чіткі позиції. Збільшення чисельності випускників напряму економічної кібернетики у вищих учбових закладах свідчить про розуміння існуючих проблем і поступове наближення до їх подолання.

Література:

Шарапов О.В., Дербенцев В.Д., Семьонов Д.Є. Економічна кібернетика: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2005

УДК 658

Рогатинський Р.М.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТНТУ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

Rogatynskyi R.M.

ANALYSIS OF THE ACTIVITIES PURSUED BY TNTU ON THE MARKET OF EDUCATIONAL SERVICES TO PREPARE SPECIALISTS OF THE ECONOMIC CYBERNETICS

Економічна кібернетика вивчає взаємодію виробничо-технічної, соціально-економічної та організаційно-господарської структур економіки під час управління нею, а також у процесах функціонування й розвитку цієї системи як єдиного цілого. І як напрям підготовки бакалаврів та, в подальшому, магістрів (спеціалістів) є однією із найбільш адаптованих спеціальностей для вирішення нагальних проблем інформатизованого суспільства з елементами систем автоматизованого управління, як на виробництві, так і в інших галузях господарства. В той же час, в умовах недостатнього інформування молоді про задачі, що стоять перед фахівцями з економічної кібернетики, та про набуті переваги внаслідок отриманих знань, попит на освітні послуги з підготовки економістів-кібернетиків є ще досить обмеженим. Якщо розглядати вступників, які поступають у ВНЗ на платній основі, то із факторів, що впливають на такий попит, доцільно виділити, в першу чергу, вартість підготовки спеціалістів, наявність конкурентного середовища, престижність навчального закладу, уподобання вступників, затребуваність підготовлених спеціалістів, а також вартість підготовки на споріднених спеціальностях, середній дохід населення, можливість отримання додаткових освітніх та інших послуг, які підвищують конкурентоздатність майбутнього фахівця, об'єктивні умови та норми законодавства, що регулюють вступну кампанію, тощо.

В цілому, по Україні, із врахуванням значної кількості ВНЗ, та широкого спектру спеціальностей і спорідненості напрямів, попит на отримання освітніх послуг, зокрема з економічної кібернетики, є досить еластичним, що

ставить на порядок денний потребу в розробці відповідних прогностичних моделей з метою оптимального управління процесом надання таких послуг.

Цей висновок підтверджується аналізом діяльності ТНТУ на ринку платних освітніх послуг Тернопільщини, де присутній великий профільний регіональний університет та низка приватних (комунальних) ВНЗ. Зокрема, за восьмирічний досвід підготовки бакалаврів за даним напрямом, в ТНТУ, набір в попередні роки, при ліцензованому обсязі 25 чоловік, коливався в межах 10-13 чоловік. Так в 2009 році на перший курс за напрямом 030502 – економічна кібернетика на денну форму навчання поступило 13 чоловік (на економічний факультет в цілому 104). В 2010 році кількість вступників на спеціальність 030502 зросла до 17 (89), а в несприятливий 2011 – до 23 (99). Збільшення кількості вступників у 2011 році відбулось, як за рахунок відповідної цінової політики, так і внаслідок інших факторів, зокрема покращення інформованості студентів про розширені можливості працевлаштування для фахівців, що володіють знаннями та вміннями, набутими внаслідок навчання на даній спеціальності.

Для оцінки впливу факторів, що визначають попит на освітні послуги за даною спеціальністю, розроблена відповідна модель на основі ступеневої залежності попиту від основних факторів. При побудові моделі виокремлювались два блоки спеціальностей – економічні та інші. Економічна кібернетика входила як підмножина в множину економічних спеціальностей.

На основі аналізу вступних кампаній та експертних оцінок, визначалась доля вступників, які однозначно надають перевагу у виборі тієї чи іншої групи спеціальностей та певного ВНЗ, і виділялась залежність для визначення попиту на напрям 030502, яка методами розмірного аналізу приведена до безрозмірного вигляду. В результаті логарифмування ступенева залежність приведена до лінійного вигляду, де шукані невідомі (показники степені при змінних факторах) визначаються за базою статистичних даних попередніх років. На даний час іде відпрацювання моделі та оцінка її адекватності. Перші результати підтверджують попередній висновок про суттєву еластичність попиту від цінових та інших факторів при виборі вступником спеціальності. Це може негативно вплинути на адекватність вибору тієї чи іншої спеціальності в залежності від характеру та здібностей вступника. Із врахуванням цього, надмірна спеціалізація за напрямом підготовки в галузі економіка та підприємництво (де раніше був тільки один напрям) може бути недоцільною.